

DISTINCTIO XLV.

CIRCA istam quadragesimam quintam Distinctionem quero quatuor; & Primo.

QVESTIO I.

Vtrum anima separata possit intelligere quidditates sibi ante separationem habitualiter notatas?

QUOD non 1. de Anima Phantasmata se habent ad intellectum, sicut sensibilia ad sensum; sed sensus non potest aliquid sensationem habere, nisi moveatur a sensibili; ergo nec intellectus aliquid intellectionem, nisi moveatur a phantasmate, sed tunc non movebitur a phantasmate. Præterea, primo de Anima: *Intellectus corrumpitur quodam inveniit corruptis illud interius non potest esse, nisi organum phantasmæ; illud autem corrumpitur in morte ergo & intellectus*. Præterea, nullus intellectus intelligit, nisi intellectus possibilis, quia agens non intelligit; sed possibilis non manet post mortem, quia 3. de Anima, *intellectus passivus corrumpitur; possibilis est passivus; ergo &c.* Oppositum 3. de Anima. *Anima est locus specierum non tota; sed intellectus; loco autem est salvato locatum; ergo intellectus salvat species; ergo &c.* Præterea, Boetius 1. Consolationum, *Receptum est in recipienti per modum recipientis; anima recipiens species intelligibiles est incorruptibilis; ergo recipit eas incorruptibiliter*. Præterea, Avic. 7. naturalium, prima parte. cap. 6. *anima separata clarius videtur veritatem, quam conjuncta; & concordat cum illo Sapient. nono; Corpus quod corrumpitur aggravat animam.*

Hic Est Vna opinio de intellectu anima separata, quod ipsa intelligit per species sibi influxas a Deo: sed ejus pertractatio magis est propria in sequenti questione. De specie ergo non influxa, sive per medium naturalem acquisita, videtur esse opinio Avic. 7. naturalium parte 7. cap. 5. quod ipsa non manet sine actu intelligendi. Ad hoc adducitur etiam Aug. 11. Tric. 3. *quod cessante aduegantibus nihil manet in intelligentia; sed postquam conversus est ad memoriam, recipit ab ea.* Hæc sonant, quod nulla species intelligibilis remaneat in intellectu habitualiter cessante actu.

Alia opinio est, quod in intellectu nulla est species intelligibilis, sed tantum phantasma in virtute phantasmæ. Circa hoc diffuse habitus est tractatus distinct. 3. primi q. 7. & distinct. 3. secundi quæst. 10. unde ex probatis supponatur. Vrimo, quod species intelligibilis sit ponenda. Secundo, quod ipsa remanet in intellectu cessante omni actu intelligendi: nec tantum remaneat, ut raptim transiens, sed ut habitus, quod ad rationem permanentie. An autem sit habitus, raptum est ibi in 2. lib. loquendo enim de habitu usitate, prout est aliquid qualitas inclinans ad faciliter considerandum, species non est habitus, sed

sed precedit eum, imo precedit habitum, a quo generatur ille habitus proprie dictus. Qualiter autem Aug. & Avic. exponendi sunt, patet ibi: quia Aug. non loquitur, nisi de acie sensitiva, quam vocat aciem cogitationis, qua non manebit in anima separata. Avic. autem videtur ponere duplicem modum intelligendi. b. interiori, & superiori, ut tactum est ibi: & ab interiori quidem notitiam permanentiam, a superiori non: Ex his suppositis habemus istam conclusionem, quod in intellectu secundum se manet species intelligibilis post actum intelligendi. Ex hoc arguo sic, in intellectu ut est subjectum speciei intelligibilis, non est per se rejectum, nec necessario, conjunctio ejus ad corpus; ergo per non conjungi ad corpus, non se habet aliter in recipiendo speciem intelligibilem. Consequenter patet, quia subjectum non aliter se habet in recipiendo actus propriæ variationem ejus, quod non est ratio recipiendi illud, nec aliquo modo necessarium in recipiendo. Ipsa autem anima secundum se, & non in quantum perhit corpus, est subjectum totale speciei, quia aliter Angelus non posset esse subjectum talium specierum. Antecedens probat, quia species ita est forma simplex immaterialis, vel spiritualis ad minus in hoc, quod est inextensa, & inextensibilis. Unde dicit Commentator quod transierit objectum de ordine in ordinem quando de phantasmate transierit per intellectum agentem ad ordinem intellectus possibilis: quod non intelligi, nisi de ordine materialis, & extensibilis ad ordinem immaterialem, & inextensibilem. Sed nihil simpliciter immaterialiter recipitur in intellectu. Consequenter est simpliciter corpori: quia in quantum sic, vel ergo in toto primo, vel illa conjunctio erit aliqua ratio recipiendi, sive sic, sive sic receptum non erit omnino immateriale isto modo.

Ex hoc habeo quod species intelligibilis eodem modo potest informare intellectum separatum, sicut conjunctum; & tunc ultra cum species intelligibilis conjuncta intellectui agenti, & possibilis eodem modo conjuncta rationem memorie peritæ (eodem modo quo alias dictum est de memoria intellectiva, quod continet objectum intelligibile, & intellectum gignituum, sequitur, quod in intellectu separato poterit esse memoria ejusdem rationis, que fuit in conjuncto, & ultra cum memoria aque perfectæ sit æque patens perfecti actus in intelligentia, & verbi peritæ per Aug. 13. de Trinit. per totum; sequitur quod in intellectu separato poterit esse æque talis gignitio, sicut intellectu conjuncto; ergo anima separata per speciem intelligibilem retentam consensuque, cujus prius, poterit habere actualem intelligentiam. Hic consonat itarum Philosophi, qui vult primo de Anima, quod si non potest habere operationem separatum, nec esse. Ponit etiam Scientiam proprie in intellectu 3. de Anima, dicens quod *scienza anima per sensus est sensibilibus, ut per scientiam est sensibilibus*. Scientia autem ex parte subjecti, cum subjectum sit incorruptibile: habens autem ipsum est in potentia actuali ad considerandum ex eodem 3. & 8. *Physic.* Igitur anima separata est in po-

tentia accidentalit ad intelligendum objecta prius habitualiter sibi nota: ergo potest ex se exire in actum.

Hinc etiam consonat illud Hieronymi in prologo Biblicæ *D/camus in terris; quarum nobis scientia remanet in casu*. Valde enim indignum esse tantum liberæ circa scientiam; & virtutes, si deservent esse in actu, & valde irrationabile est, quod maneat, quin eorum actus possint haberi.

Contra hoc videntur aliquæ dubitationes. Primo, quia si multe species intelligibiles sint conservatæ in intellectu, aut qualibet movēbit ad intellectionem, vel ad considerandum objectum representatum per ipsam, vel nulla. Primum est inconveniens, quia non convenit intellectione multa distincta; ergo relinquatur secundum, quod nihil continget intelligere.

Præterea, intellectio sine phantasmate perfectior est, quam cum phantasmate, cujus probatio est, quia convenit cum intellectione Dei, & Angelorum, quæ est simpliciter intellectio in genere intellectionum; ergo si intellectus separatus possit intelligere sine phantasmate, haberet intellectionem simpliciter perfectiorem, quam conjunctus; quod est inconveniens. Præterea, in intellectu conjunctio non sufficit species intelligibilibus ad intellectionem sine phantasmate, quia oportet converti ad phantasmata, & de Anima: sed illa species intelligibilibus est æque perfecta in intellectu conjuncto, sicut in separato; ergo ipsa sola in separato non sufficit ad intellectionem, quia nec phantasmata poterit tunc habere; ergo &c.

Præterea, operatio propria totius non potest esse propria operatio partium, quia nec esse totale totius poterit esse partium; sed intelligere est propria operatio hominis ex primo *libro*. Et probatur per rationem, quia est aliqua propria operatio istius speciei, & non alia, quam illa; ergo illa non potest esse operatio animæ, quæ est tantum pars speciei. Ad primum, difficultas ista de intellectione multorum, vel unius objecti, primo, communis est, tamen in proposito habet difficultatem specialem, quia hic non potest recurri ad sensus particulares percipientes sensibilia; nec ad phantasmata efficacious, vel minus efficacious momenta, sicut de intellectu conjuncto. Si enim sint plura intelligibilia præsentia intellectui, illud, cujus species fortius imprimitor sensui, & est efficacious in representando, illud in ipso efficacious moveri intellectum ad sui considerationem.

Dico ergo breviter ad illud hic, & per consequens æque de ista similitudine, quod objecta præsentia habitualiter, vel sine aliquo motivo intellectus, vel aliquod est efficacious motuum ejus, quam alia. Si primo modo, & cum hoc poneretur aequalis inclinatio intellectus ad quodlibet illorum, nullum illorum prius intelligeretur, quæ in aliud; sed hypothesis est impossibilis. Si autem aliquod efficacious motuum, ablata inclinatione majori ad unum objectum, quam ad aliud, quod est efficacious motuum; prius movebit, & prius intelligetur. Penitus ergo hinc & inde virtute motiva & inclinatione, apparet quod prius intelligetur. Ad secundum dico, quod aliquod

po;

potest dici perfectius positive, vel permissivo. Exemplum, animal est perfectius musca permissivo, quia ratio animalis permittit quod animal salvetur in homines; musca autem est perfectius positive, quod quilibet species aliquam perfectionem ponit ultra genus. Ad propositum, intelligere sine phantasmate est perfectius, quam intelligere cum phantasmate; verum est permissivo, sed non positive, idem non ponit plus perfectionis; quod probatur, quia ægens potest uti instrumentum non positive; perfectius agit in non utatur instrumentum; tamen actio sine instrumentum, possibile est quod ita præterit actiope, quæ est cum instrumentum; ita hinc phantasmate, quod est ut instrumentum, concedo, quod aliquam conditionem perfectionis habet intellectio, sine phantasmate, quam non habet intellectio cum phantasmate; quia similitudinem quandam cum intellectione simpliciter perfecta substantiam separata: sed non sequitur ex hoc, quod quæcumque talis sit positive præterit quæcumque tali.

Ad tertium dico, quod si species intelligibilibus in conjunctio non sufficit sine phantasmate, hoc non est quod phantasma requiritur ibi, tanquam principium aliquod actus intelligendi: sed præcise requiritur, ut principium operationis virtus phantasmata: & illa operatio requiritur ad intellectionem propter connexionem potentiarum superiorum & inferiorum in agendo; siquidem superiores non præcise operantur circa aliquod objectum; nisi inferiores eorum possunt operari, operentur circa idem, & hæc est ratio, quæque distinctio potentiarum animæ circa diversa objecta impediunt operationes earum. Est tamen aliqua perfectio, quam phantasma tribuit intellectioni per hoc, quod intendit speciem intelligibilem regulatier in qualibet intellectione, sicut declaratam est in 1. *dis*. 2. Sed illa perfectio habet non potest sine phantasmate, & ideo ad hoc concedendum alio, quod intellectio separata est minus perfecta, quam conjuncta, nisi est aliquid reformatum, quod sufficit pro æquali perfectione restitanda. Et ex hoc patet quomodo necessaria est conversio ad phantasmata, non sicut ad principium intelligendi, sed sicut ad illud, quo oportet potentiam inferiorum uti; ad hoc quod superior habeat operationem suam; & hoc propter ordinem potentiarum in agendo, quas ad perfectè agendum oportet concurrere in agendo circa idem objectum. (a.)

Ad quartum, cujuscunque totius forma non est nata esse per se, ejus totius potest esse aliqua operatio propria, quam non potest esse forme suæ. Sed per oppositum, cujus forma specificata nata est per se esse, illius totius non potest esse aliqua operatio perfecta, quæ non possit esse forme ut operantis, quia operatio perfectissime non potest infle, nisi infle secundum formam perfectissimam; & non potest esse secundum formam possibilem per se esse, nisi possit illi per se infle; quia illud erit per se immediatum receptivum, & ita si per se est, per se potest recipere. Concedo ergo, quod intellectio est propria opera-

K x 4

CIG.

tius totius hominis: sed secundum formam perfectissimam in eorum
quam secundum propriam rationem operanti, nec hoc solum, sed
quia hæc forma est separabilis, sic inest secundum eam; quod potest
esse ejus, & ideo sic est propria totius, quia potest esse partis. Nego
ergo majorem in proposito. Ad probationem de esse, licet aliqui dicant,
quod esse totius est esse anime, tamen hoc improbatum est supra
dist. 43. q. 1. (a) unde concedo, quod esse totius non potest esse
anime, nec e converso, loquendo de esse totali, & præciso: & tamen
operatio perfectissima totius illius, quia non potest inesse nisi se-
cundum animam, & non potest inesse secundum eam, ut secundum
proximum recipientem, nisi possit esse ejus, quando ipsa per se est:
sequitur quod operatio totius potest esse operatio illius, unde nego
consequenciam, esse hujus non potest esse illius; ergo nec operatio
ejus, operatio illius. Ad probationem, operari præsupponit esse,
verum est, sed non ut præcisam rationem recipiendi.

Ad Argumenta principalia. Ad primum, illa auctoritas tertii de
Anima debet intelligi, quo ad acquisitionem intellectus, & hoc
primam, & primæ, sed quo ad usum, non est intelligendum. Et
ratio est, quia intellectus potest uti forma prius acquisita, licet illa
non habeatur, quæ prius necessaria erant ad acquirendam illam for-
mam: non sic sensus, loquendo de sensu exteriori, potest uti ali-
qua forma prius acquisita, quia non est conservativus speciei prius
receptæ ad posterius operandum. Aliter posset dici, quod hæc pro-
positio intelligitur pro statu isto: quia intellectus istam nobis con-
venienter per experientiam non novit Philosophus, nisi pro statu
isto, quia nullam aliam experiebat. Ad secundum, intellectus
corruptus, id est, impeditur quantum ad operationem, & sic quis
corporeus habet quoddam interiori corrupto: quia sine operatio-
ne phantasia non potest in operationem suam; sed ex hoc non sequitur,
quod sit in se corruptio, vel corruptibile, nec quod illud aliud
necessario requiratur ad usum ejus; sed tantummodo, quod requi-
ratur secundum ordinem potentiarum, qui nunc inveniunt in natura
humana in operando circa idem objectum. Ad tertium dico, quod
intellectus passivus non intelligitur ibi intellectus possibilis, sed ali-
qua virtus sensitiva, quam aliqui vocant cogitativam; & verum est,
quod omnis sensitiva corruptitur, & ideo intellectus passivus illo mo-
do acceptus: non tamen intellectus passivus illo mo-
do intellectum possibilem esse passivum.

QUESTIO II.

*Utrum anima separata possit acquirere cognitionem
aliquam prius ignoti?*

Quod non, quia tunc intellectus scilicet uniretur corpori. Prae-
cisio consequenter, non uniret potest perfectionem corporis,
quæ forma non est proper materiam, sed est e converso. 2. *Phys.* ergo
uniret propter perfectionem sui acquirendam, ut scilicet per alium
sensum in corpore acquirere sciantiam; sed istud esse frustra, si se-
parata sine ulla sensuum off. eam acquirere. Præterea, transitus ab
extremo in extremum non potest esse nisi per medium; res extra est
omnino materialiter, in intellectu omnino immaterialiter; ergo oportet
quod traseat per medium, in quo sit aliquo modo materialiter,
& aliquo modo immaterialiter; licet autem est in sensu materialiter,
quia secundum conditiones individuales; & immaterialiter; quia se-
cundum Philosophum. 2. de Anima: Sensus est receptivus speciem
sine materia: materia, inquam, tali, qualem requirit forma
realiter existens extra. Præterea, si posset acquirere cognitionem
unius ignoti, pari ratione & cupislibet, & ita distantia localis, quan-
tumque non impeditur ejus cognitionem: quod videtur esse contra
Aug. in lib. de cura pro mortuis agenda, ubi vult; quod anima se-
parata non noverunt ea, quæ hic aguntur, nisi eis exprimentur
ab Angelis, vel ab animabus ad eas venientibus, quæ illa hic
operantur.

Oppositum, natura non est sine propria operatione specificata, &
accipitur ex 2. de Celo & Man. & a Dama. cap. 64. anima autem
humana est perfectissima forma, & ejus propria operatio secundum
intellectum possibilem, est intelligere, secundum autem ab ha-
bere, & secundum voluntatem velle; ergo nullus modus essendi po-
test convenire anime secundum naturam suam, in quo non possit in
istis operationes. Secundum autem naturam suam talis est, quod po-
test habere esse separatum, & hoc est ex perfectione natura sua; ita-
de hoc non convenit aliis formis imperfectis; ergo in illo esse potest in
istis operationes, sed possibile est eam non acquisivisse prius species
objectum, sicut patet de anima parvuli delinunt, ergo potest tunc
acquirere.

(a) Hic tenetur negativa propter rationem secundam in virtute.
Arguitur enim, quod oportet esse quendam convenientiam inter
recipientem & recipientem: species autem in sensibus existentibus habent
convenientiam cum intellectu in quantum sunt sine materia, & cum
rebus materialibus in quantum sunt cum conditionibus materialibus;
& ideo convenienter sensus recipit a rebus materialibus; & intelle-
ctus a sensu; non autem intellectus immediate a rebus materialibus,
quia

QUE.

quia non est sibi talis convenientia, & ideo ad hoc, quod post separationem a corpore intelligat, non requiruntur aliquae formae rebus acceptae, vel tunc, vel prius. Quomodo ergo intelligit? Respondeo, per influentiam substantiae superioribus, Deo videlicet vel Angelis, & hoc loquendo de naturali influentia, & naturali virtute ejus, quod ostenditur sic: Intellectus noster est medius inter substantias intellectuales, & res corporales (unde dicitur anima esse creatam horum inter se, *libro de causis*). & hoc ideo, quia per intellectum attingit ad substantias intellectuales; in quantum vero est actus corporis, attingit res corporales. Omne autem medium quanto magis appropinquat uni extremo, tanto magis recedit ab alio, & e contra: sed anima rationalis, quae mediat inter substantias intelligentibus, & res corporales (ut dictum est) dum separatur, quodammodo recedit a rebus corporalibus: igitur tunc accedit ad illarum substantiarum intelligibilium: unde cum anima nostra in statu maxime ad corpus accedat, utpote ejus actus existens, non habet respectum ad res intellectuales, & ideo non recipit influentiam a superioribus substantiis, ut cognoscat: sed cognoscit per species a se habitas acceptas: & ideo etiam in hac vita, quanto anima magis abstrahitur a corpore, tanto magis a substantiis inferioribus influxum cognitionis recipit. Et inde est, quod quaedam occulta cognoscit in dormiendo, & in excessu mentiendo quando actu erit a corpore separata: est paratissima ad recipiendum influentiam ab intelligentiis superioribus, scilicet Deo, & Angelis, & sic per huiusmodi influentiam habebit cognitionem mentiorum, vel minorum secundum modum capacitatis suae; & sic Commentator loquitur 3. de Anima, quia ponit intellectum possibilem esse substantiam separatam: quanvis in hoc errat, tamen quantum ad hoc recte dicit, quod ex hoc quod ponitur substantia separata, habet respectum ad substantias intellectuales superiores, ut eas intelligat. Sed secundum animam respectum, quo comparatur ad intellectum nostrum recipiendo species aphantasmaticas, non conjungitur substantiis inferioribus. Contra istam positionem, etsi non esset alia ratio, nisi ex illis duobus principiis: quorum primum est, quod plura non sunt ponenda sine necessitate, & accipitur a Philosopho *prima Physica*. Et secundum, quod in nulla natura ponendum est, quod derogat eius dignitati, nisi sit evidens ex aliqua convenientiis illi naturae quod potest accipi. Philosopho 2. de Generatione, *Semper inquitur, naturam desiderare id quod melius est: & sicut in toto universo, ita in qualibet parte magis ponendum est id quod melius est, si non evidenter appareat sibi illud non convenire*. Nunc autem sic ponitur pluralitas, quia species, tales influxus a Deo, vel Angelis: & sine necessitate, quia natura illa sufficienter habet in se, unde possit attingere ad perfectionem propriam in talibus datis influxus a Deo, vel Angelis: unde hoc non videtur nisi quidem recursum ad Deum, vel Angelos, propter hoc quod non accipitur perfectio illius naturae in se. Hæc etiam opinio videlicet naturam animae intellectivæ; sicut enim simpliciter vilior est natura, quæ in-

nullam operationem, vel non nisi in viliorum potest: ita proportionatè est illa natura vilior, quæ in operationem sibi convenientem, non potest, quam quæ potest: anima autem separata per te, ex intrinsecis sibi, etiam cum objectis extrinsecis concurrentibus non potest in operationem sibi convenientem, nisi Deus, vel Angelus dant sibi tales species; lapis autem ex intrinsecis sibi, sine influxu tali mendicari potest in operationem sibi proportionatam, quia d scendere in contrarium, & ibi quiescere; ergo magis vilificatur anima secundum proportionem ad suam nobilitatem ex illa positione, quam natura lapidis. Preterea, sic opinans (a) tenet aliter, quod duo accidentia eisdem speciei non possunt simul esse: illa autem species lapidis, ut objecti, influxa, est eisdem speciei cum specie intelligibili acquisita ab anima hic in corpore; ergo vel illa influxa non potest esse, vel oportet istam hic acquisitam non manere; sed secundum esse falsum, quia cum proprium subiectum speciei illius sit incorruptibile, & ipsa species eius esse posse incorruptibile manere, sequitur quod ipsa manebit; ergo non dabitur ipsi a Deo aliqua species lapidis: & per consequens, & in nunquam poterit intelligere lapidem, vel poterit intelligere per speciem priorem acceptam a rebus, quod negatur. Si dicas non dari speciem prius habentem, non videtur rationabile, quod illa specie petita (qualis datur alteri non habenti) careat ista anima; & saltem hoc videtur contra opinionem; quod aliquis intellectio erit tunc per speciem prius a te acceptam. Si dicas speciem intamam & acquiritam differre specie sicut virtutem acquiritam & in fluxam, quæ simul sunt; istud est axioma de quo in 3. *lib. diffin.* 26. q. 1. sed esse quod concedatur eis de virtutibus, non sequitur propositum hic, quia virtus intamam habebit aliam regulam propriam, quam acquisitam, & e alterate regula poterit poni alia virtus speciei: quia virtus in ratione essentiali virtuti dependet a regula, cui conformatur; hæc autem non poterit fingi differentia speciei speciei intamæ, & prius acquisite, quia non est hæc differentia, nisi tantummodo principii effectivi, vel modi efficiendi; talis autem non distinguit effectus speciei, secundum quod innuit Aug. 3. de *Tri.* c. 10. Rationes opinio non concludunt. Prima ad partem negativam, vel erit ex quatuor rebus, vel concludit propositum, vel una propositio erit falsa: Si enim accipitis pro maiore, oportet esse convenientiam inter recipientem & recipientem, & pro minore res materialis extra non habet convenientiam cum intellectu, quid sequitur? ergo intellectus non recipit rem materialem extra, nec e converso. Si autem concludas, quod non recipit a re materialis extra, sunt quatuor termini: quia istud prædicatum non ponit in maiori. Si autem accipias maiorem istam (quam tamen non ponis in scripto, sed primam) oportet esse convenientiam inter recipientem, & illud a quo recipit: dico quod magis proprie diceretur esse proportionem, quam convenientiam, quia recipientis habet rationem passivæ, & illud a quo recipit rationem agentis; agens

autem

autem & passum sunt proportionalia, non autem proprie convenientia, nisi extendendo convenientiam ad proportionem: immo proportio eorum requirit disconvenientiam, quia requirit quod unum sit in actu tale, & aliud in potentia tale. Sic ergo maior illa nova, vel erit falsa si intelligatur de conventionia proprie dicta; vel si extendat convenientiam ad proportionem, concedatur; & tunc magis, *res extra, non habet convenientiam* (iusto modo) *cum intellectu*, falsa est. Est enim in actu falsum virtuale, tale, quale formaliter intellectus est in potentia. Hoc confirmatur primo, quia tu concedis phantasma habere talem convenientiam ad intellectum; & tamen phantasma est opposita conditionis ad illum, quod recipitur in intellectu, in hoc, quod non representat nisi obiectum, ut hic, & tunc, quod intelligitur sub ratione universalis abstractam ab illis conditionibus, nec illi alia convenientia (scilicet quod phantasma est sine materia extrinseca) facit quod phantasma sit activum. Est enim vere in materia, hoc est, in organo exteri, & tantum impeditur actionem in intellectu immaterialem existere in hac materia externa, quantum existere in illa materia externa; sed tantummodo per hoc apud phantasma in intellectu, quia est representativum obiecti: ergo hoc æquum potest ipsa res in seque æque est representativa sui; & hoc credo esse verum, quia licet intellectus possit abstractare a phantasmate manente sine re, tamen potest immediate accipere cognitionem a re extra, & hoc habetur in quodam commento s. de Anima. Confirmatur secundo, quia sequitur, quod Angelus non potest accipere cognitionem a re, quod impossibile est in lib. 2. Dist. 2. ultima. Secunda ratio, que est ad conclusionem affirmativam, est illo influxu, vel peccato secundum diversum intellectum materialis, vel habet alteram partem illam falsam. Cum enim accipis in majori, *medium quanto magis recedit ab uno extremo, tanto magis accedit ad aliud*. Si intelligas uniformiter medium accedere, & recedere, concedo: Si distinxeris, falsi est, utpote si est medium in essendo, & recedit ab hoc extremo in essendo, accedit ad aliud in essendo. Similiter si est medium in operando, & recedit ab hoc in operando, accedit ad illud in operando. Sed si est medium in essendo, vel operando, & recedit in essendo ab uno extremo, non propter hoc accedit ad aliud in operando. Modo minor potest intelligi, vel de medio in essendo; & verum est, quia quodammodo anima conjuncta habet esse medium inter substantiam separatam & esse corporeum; & tunc concludit; ergo anima separata quando recedit a corpore in essendo, magis accedit ad substantiam separatam in modo essendi, concedo: sed ex hoc nihil red B, quod magis accedit in recipiendo influxum æque pertinentem ad operationem: & si ad hoc deduceretur ratio, avan falsum est quod non concludit: tunc enim anima separata magis esset capax talis influentia, quam ipsa conjuncta corpori glorioso, quia conjuncta corpori glorioso magis accedit ad corpus secundum esse, quam ipsa separata: immo magis hoc est per se, quam ipsa conjuncta corpori corruptibili. Si autem accipias in minori, quod anima separata magis recedit a corpore in operando, quam

con-

conjuncta, falsum est, ut ab obiecto, circa quod operetur: ita enim potest separata cognoscere corpus, sicut conjuncta potuit; & ideo non sequitur quod magis accedat ad substantiam separatam, ut ad obiectum cognoscibile, vel ut pro quo recipiat obiectum cognoscibile. Quæ autem adducitur pro confirmatione illius positionis. Unum de somno & extrai. Aliud de dicto Commentatoris s. de Anima, videtur signata; non enim in ideo in somno videtur vera, quia anima recedit a corpore in operando, ut ab obiecto, tunc enim quanto somnus profundior, tanto magis talia videtur: hoc autem falsum est, quia somnia non accidunt in somno profundissimo, sed in somno tenui, tunc enim epileptici regulariter videntur vera a spiritibus illis. Unde istud fundamentum videtur esse acceptum ex fictionibus Mahometi, qui dicitur fuisse epilepticus, & ad cooperandum mendicaret miseriam suam, dixit se oportere cadere: quando Angelus loquebatur sibi, & secundum illam fictionem ejus, Avicenna reverenter loquens de lege sua, fingit in 9. Meta. tales abstractiones a sensu, ut fiat revelatio ab Angelis. Nos autem Christiani, non dicimus aliquem in somno, vel extrai, aliqua videre, nisi sit illi aliqua causa positiva, utpote quod Deus tunc intellectum immutat: de congruo autem magis tunc disponitur per amotionem impedimenti, quia scilicet non est distractus circa alia obiecta, & vehementer occupato circa aliud obiectum impedit intense operari circa illud, immo magis videtur miraculum, quod in somno revelatur veritas, quam in vigilia in intellectu non nimis inteno circa sensibilia: quia naturale est: quod in vigilia homo habet valde rationis, in somno autem non. Illud secundum de Averroë plantum est, quod totum est signatum, & ad propositum, quod illa substantia separata recipiat a superioribus; & tamen ut sentiantur nobis non recipit, contradictio est: quia nulla substantia separata posset nobis conjungi, nisi in ratione cause efficientis, vel moventis, Activum autem aliquid si in essendo recipit aliquid a superioribus, & in quantum est activum, est recipiens ab eodem.

Ad quæstionem ergo dico: quod anima separata potest acquirere cognitionem obiecti prius ignoti, & hoc tam de cognitione abstractiva, quam intuitiva. Rationes sitorum terminorum alias dictæ sunt. Primum prebo, quia activo sufficienti, & passivo sufficienti sufficienter approximatis, potest sequi effectus, & si agens sit materialiter agens, sequitur effectus: nunc autem in anima separata habente lapidem; vel aliud obiectum proportionaliter sibi præsens concurrunt hæc omnia, agens sufficienti, & passivo sufficienti respectu cognitionis abstractivæ, five speciei intelligibilis talis obiecti, per quam habetur cognitio abstractivæ; ergo &c. Minor probatur, quia intellectus agens cum obiecto est sufficienti causa activa speciei intelligibilis, nec minus cum obiecto extra, quam cum phantasmate, de quo illi conceditur, quia ut dictum est contra opinionem asseruendo, nihil est in phantasmate, propter quod sufficit ad causandum speciem intelligibilem, quin eminentius sit in re, cuius est phan-

tasma.)

Intelectus autem possibilis est sufficienter receptivus. Per istam rationem probatur secundum, scilicet de cognitione intuitiva: nam cause illius sufficientes, sunt obiectum in actuali existentia patens, & intellectus agens, & possibilis: hinc omnia possunt concurrere, & ita (ut videtur) probatur quod necesse est rem ipsam immediate sufficere ad cognitionem intellectualem habendam de ipsa: quia solum phantasma non sufficit ad cognitionem intuitivam obiecti, quia phantasma repræsentat rem, existentem vel non existentem, presentem, vel non presentem: & per consequens per ipsum non potest haberi cognitio de se ut existente, & in propria existentia presente: talis autem cognitio, quæ dicitur intuitiva potest esse intellectiva: aliqui intellectus non esset certus de aliqua existentia alicuius obiecti: sed nec illa intuitio intellectiva, vel intellectio intuitiva haberi potest per speciem presentem, quia illa repræsentat rem indifferenter existentem, vel non existentem, presentem, vel non presentem: & per hoc sequitur, quod per solas species infusas a Deo vel Angelis non est possibilis intellectus separato utraque intellectio: quia non secunda: si ergo illa est possibilis, quæ, & tunc est possibilis, sequitur quod erit de se in se, non per talem influxum. Distantia etiam immoderata obiecti impedit illam intellectioem obiecti intuitivam, quod secundum Augustinum de Cura pro mortuis agenda, anima illa respiciat: quæ hic agitur, nisi ab Angelis discant, vel ab aliis animabus de novo ad eas venientibus: quia illa quæ hic nocuerunt, possunt illis dicere: sicut Ioannes Baptista predixit animabus sanctis in limbo Christum esse descendurum, sicut exponit Gregorius illam questionem ejus in Matth. *Lu. ei qui venturus est?* Non autem hic potest inferri influxus cognoscere illas conditiones existentie rerum, non oportere talia nunciari eis a Sanctis ea sciuntur, scilicet Angelis, vel animabus, sicut dicitur illi.

Specialiter autem credo impossibile esse aliquam speciem intelligibilem causari in anima per influxum ab Angelo: quia non credo, quod Angelus possit aequali forma realiter, quam intellectu distinctam contra ubi causare in istis inferioribus: nec per consequens speciem intelligibilem in anima, quæ est forma & perfectio licet dicatur intrinseca respectu obiecti: quæ enim ratione possit istam imprimere possit imprimere intellectionem in intellectu: quia & intellectio est forma a se ad intentionalem respectu obiecti realiter, & ex se possit imprimere cognitionem, quod nullus concedit.

Ad argumenta principalia. Ad Iudicium, quod non sequitur frustra animam unci corporalis enim, quod propter perfectionem anime fieret ista unio, ut scilicet acquireret perfectionem suam ex tali unione, non sequitur, quod frustra uniat, si per aliam viam possit eam acquirere. Si enim aliquid ordinatur ad finem, non frustra fit, si alio modo possit finis acquiri: sicut si sanitas possit acquiri per lotionem, & potionem, non frustra fit lotio, etsi per potionem possit sanitas haberi: ita etsi cognitio possit acquiri per usum sensuum, & per alium modum ab ani-

ma separata, non frustra fit unio, ex quo ipsa est conveniens uno modo acquirendi cognitionem. Aliter, & magis ad rem, quod unio anime ad corpus non est frustaliter propter perfectionem corporis, nec solum perfectionem anime: sed propter perfectionem totius consistentis ex istis partibus, & ideo licet nulla perfectio possit accrescere huic parti, vel illi, quæ non possit haberi sine tali unione, tamen non fit frustra unio, quia perfectio totius, quæ principaliter intenditur a natura non potest haberi, nisi illo modo. Ad secundum dico, quod aliquid est medium uni virtuti, quod non est medium alteri, loquendo de medio necessario, sicut in transferendo corpus de loco ad locum, ubi aliquid est medium necessarium virtuti naturali motive, ita quod virtus naturalis non potest transire de ubi removo ad aliud ubi, nisi per ubi medium: & tamen illud non est medium virtuti divine, quæ potest subito transire de quocunque ubi ad quocunque ubi. Sic in proposito, imperfectæ virtuti abstractivæ necessarium medium est inter se sensibile extra, & pure intelligibile, scilicet esse imaginabile: sed virtuti perfectiori abstractivæ, non est istud medium necessarium. Unde argumentum posset duci ad oppositum, quod si virtus intellectus separati esset perfectior, quam conjuncti, posset sine tali medio transire obiectum ab extremo in extremum. Alio modo posset dici, quod sub altero extremo cadit esse imaginabile, quia illud est simpliciter esse sensibile: illud autem extremum habet sub se diversæ, & in diversis gradibus: quia aliquo modo in gradu sensibili remotiori ab intelligibili est sensibile extra, quam sensibile ut est in imaginabili, autem in gradu aliquo in extremo potest alia virtus agere, & alia minor non potest agere, sed ab alio gradu propinquiori. Ita hic, licet virtus abstractiva intellectus nostri conjuncti non possit agere a sensibili abstractum intelligibile, nisi ab hoc gradu infimo sensibili, scilicet ab imaginabili: tamen illa virtus suorum, vel estior potest abstractare a gradu magis distante, patet a sensibili extra. Ad tertium conceditur, quod eussilicet, ceteris paribus, potest acquiri notitia. Et cum dicit, de distantia locali, quod non impedit: Respondeo, non sequitur, quia requiritur determinata præterita obiecti ad potentiam: istam autem determinatam præteritam impedit inproportionata distantia: nec mirum, quia ad minus obiectum, quod est aliquo modo hic actuum, non potest agere in passivum quantumcumque distans: & per consequens concedo, quod non potest respectu obiecti, quantumcumque localiter distans notitia causari in intellectu separato, sicut nec in conjuncto. Si contra hoc obijciatur, quia secundum Boetium de hebdomadibus: *per se novum est incorporalia in loco non esse*; ergo nec in operatione sua distantiam localem requirere. Respondeo, Philosophus videtur ponere distantiam determinatam requiri ad actionem etiam substantie separata: unde in 8. *Physic. s. c. 8.* videtur ponere quod intelligentia movens orbem sit in aliqua parte illius orbis, & quia incipit motus, quasi ad actionem movendi non nihil faceret præsentia localis, saltem definitiva movens. Similiter in 7. *Physic.* vult ex inter-

actum, & non potest esse in se praesens, & non potest esse in se praesens per speciem, & sic non potest conservativa acti conservativa speciei, & hoc loquendo de totali potentia reposita ad recordationem, sive enim sit duplex, quare una conservativa speciei, alia recordatur; sive sit una habens utramque, actum non caret; saltem ad recordationem requiritur conservatio speciei objecti recordabilis. Ex recordatione autem illius objecti specialis, scilicet actus praeteriti ipsius recordantis, sequuntur quatuor certa. Primum quidem est, quod recordatio erit duplisis objecti, unius remoti, vel ultimi, scilicet alicuius circa quod recordans quandoque habuit actum humanum; & alterius ut proximi, scilicet actus humani; & praeteriti tenentis in objectum illud. Secundum quod cum oportet potentiam recordativam habere per speciem, & hoc loquendo de tota integra requisita ad recordationem, & non potest illa imprimi ab objecto, quando non est, vel quando non est in se praesens; necesse est eam imprimi ab objecto, quando est actu praesens: illud autem objectum proximum est actus humanus praeteritus; ergo dum ille fuit, impii neobatur species necessaria: Tertium quod nullus potest habere recordationem nisi de actu proprio, & hoc humano, quia per solam illum cognitum ut objectum proximum, cognoscitur objectum ejus ut objectum remotum; & per consequens non potest recordari actus ejusdem rationis in alio, cuius in seipso recordatur.

Quartum, cum non possit imprimi actus humani praeteriti species in aliam potentiam, nisi actus ille actus est objectum, sequitur, quod oportet actum cognoscendi praeteritum esse objectum, sequitur, quod oportet actum hoc potest dubium inferri; & est, an recordativa cognoscit actum illum, dum est, cuius est praeteriti, est recordativa, tanquam objecti immediata? Videtur enim quod si illud tunc non cognoscit, nec postea recordabitur. Sed non est probatio necessaria, quia sensus non videtur esse reflexivus super actum alterius sensus, & est quod non percipit actum alterius sensus, dum praesens est; non apparet demonstrative quare non poterit percipere illum ut praeteritum postquam praeterit, saltem illis certis suppositis inquiratur conclusio illius articuli; videtur, quod recordatio non possit poni actus partis sensitivae primo ex illa conditione, quae est percipere tempus, *tempus autem est numerus motus secundum prius, & posterius, & Phisic.* hoc autem percipi non potest sine collatione posterioris ad prius; collationem autem nullus sensuum habere poterit, quia hoc est proprium intellectivae. Praeterea, dictum est in 4. illato, quod oportet recordantem percipere actum, dum est praesens; sed sensitiva non potest percipere actum sentienti, dum praesens est, saltem non universitater; quia actus supposita sensitiva non potest percipi ab aliquo sentis, nec ab inferiori; nec a superiori; patet; & supra, quia non est potentia illa super se, nec super actum suum convertiva, & tamen est utilis sensationis in nobis potest esse recordatio, ut experientur; ergo non est illa recordatio generaliter alicuius sensitivae. Sed quia hic arguitur ex quodam, quod prius dictum fuit esse dubium, quod

ideo

ideo arguitur ex sexto tanquam certo sic sensitiva non percipit primo, nisi qualitate aliquam sensibilem (unde secundo de Anima, Philosophus ut concedat visionem aliquid modo esse perceptam a visis, dicit illam esse aliquo modo coloratam) sed nec recipit speciem propriam, nisi alicuius talem qualitatis; sed sensitiva illa, cuius est recordatio, non potest aliquo modo poni qualitas sensitivis, quia quaecumque sensitatio, vel coloris, vel soni, vel spiritus a quo potest esse recordata; ergo illa species requisita ad recordationem, non est sensus alicuius ut potentia receptiva. Praeterea, non oportet ponere in parte sensitiva aliquam operationem sensitivam, quae non potest concludi esse in bruto; hoc probatur, quia in aliquo bruto potest esse excellens sensitiva, quantum ad omnes actus sensitivae, quos experientur in nobis; sed illa recordatio non potest concludi esse in bruto ex eius actibus. Probatio minoris, videntur actus omnes brutorum, ex quibus magis possent concludi, utpote qui videntur actus praesentis, vel providentis; ut patet de formica recolligente grana ad eundem locum, & tempore de terminato, scilicet in astate. Similiter actus vindicandi, vel quasi iustitiae retributivae, puta obsequium beneficentibus, & puniendi offensentes, videntur in brutis competere eis, inquantum cognoscunt praeteritum, ut tale; Similiter tertio de actibus pertinentibus ad conservationem speciei, utpote de nidificatione avium, & nutritione pullorum, & huiusmodi, quae non videntur posse competere eis naturaliter absque cognitione praeteriti, ut praeteriti. Et quarto aliqua sunt disciplinae, ut vult Philosophus de Memoria & Reminiscencia, & de sensu & sensato, quod non est sine memoria praeteriti ut praeteritum est: haec autem omnia possunt inferri sine recordatione praeteriti ut praeteriti ergo nullus actus bruti concludit illum actum inesse bruto. Maxime istius probatur, disserendo per illos actus; de uniformitate enim quantum ad locum, & tempus, ut patet in formica, potest salvari per solam apprehensionem, & retentionem speciei ejus, quod est delectabilis sine apprehensione praeteriti ut praeteriti: si enim delectabilis sine hinc formica hic reponere grana, & illa species delectabilis, quae remanet in phantasia movet appetitum sensitivum ad quaerendum illud, tanquam delectabile, & ita de novo ad veniendum ad illum locum: quare autem in uno tempore colligit, & in alio non, oportet dare rationem ex parte suae complexionis, quare est sibi delectabile sic recolligere grana, & sic non; sive hoc imponatur naturae, si industria; sive alii causa: saltem illud de tempore non concludit recordationem, quia formica hoc anno senita, quae nunquam prius est experta penitiam huiusmodi, ita recolligit in astate illa grana, sicut alia decem annorum, si tantum potest vivere; ergo ex recordatione praeteritorum non habet illum actum per tria tempora. Si autem fuerit intentio ejusdem loci arguatur ex praeterito. Responsum est, quod illa est ex delectabilis prius apprehensio absque apprehensione praeteriti ut praeteriti. Consimiliter ad secundum de vindicta, vel beneficentia ab animali lesa, vel placato, breviter dico, quod

Y y 2

phan-

phantasma delectabile placens, vel irrisibilis offendens, imprimitur, & semper impulsus appetitum sensitivum ad motum concitatum illi objecto videlicet, vel beneficiandi, quando cessat saltem aliud delectabile, vel irrisibile præter fortiori motum. Et ideo si in tempore intermedio suspendatur ista actio per aliud præter, in hoc tempore si in illud phantasma moveri, & seorsum in appetitum sensitivum motio preparatoria isti objecto, una prius non sequebatur, quia erat impeditum ab alio objecto fortiori motum; non est ergo licet apprehensio præteriti præteritum; sed tamen ejus, quod est præteritum, cuius species manens movet ad videlicet, vel gratiam, cessatur fortiori ab inveniēte.

Consimiliter de tertio, quia delectabile inest bonis his undecumque, saltem causam oportet vincere intractabilem ex complexione nunc taliter disposita, vel alterata ad congruendum talia, & talia ligora, ad sciendum vidum, vel ad sic componendum; & illud potest etiam delectabile, complexione tunc altera habente; & ex illa delectatione, non autem apprehensione præteriti ut præteritum operantur. Cujus probatio est, quia si esset aliud brutum prægatum in primo anno, a quo provideret sibi necessaria ad utilitatemque, licet si esset quotcumque amotum; ergo ex cognitione præteriti ut præteritum, non est ista indicatio; & concitatur cum primo. Quamvis autem de disciplinazione, facilius solvitur, & concitatur cum secundo, solvitur autem per hoc, quod ex frequentate sententia delectabilis, & irrisibilis conjunctum, impetum est isti animalii phantasma delectabilis; & hoc modo, quod quando concitatur, movet tum, statim ex conjunctione movet aliud: ergo quandoque præteritum movet appetitum ad futurandum, vel ad concitandum præteritum movet appetitum ad futurandum, statim phantasma virgæ percutientis simul movet, & per consequens, ut irrisibile ad ingrediendum, est ex magna frequentata impetum phantasma huius, ut videri in stabulis, magis videtur illa delectabilis, quam delectabile alliciat ad seipsum.

Suscipit tamen intentionem Aristoteles in illo libello, quod memoria sit in parte sensitiva; potest responderi ad illa, & quasi dicendo, ut ad oppositum. Primum enim de perceptione temporis, concedit ubi Aristoteles dicens, quod primo sensitivo, quo percipiunt magnitudinem, & percipiunt & tempus. Nec obstat, quod est successivum, quia motus est successivus, & tamen motus est per se successivum, & anima. Nec obstat, quod dicitur unum; quia numerus est per se sensibilis, *ibidem*, & in 4. *Physic. c. de tem. com. r. ubi* Commentator dicit, quod si percipiatur solus motus phantasmatum, percipiatur tempus, sed istud potest exponi quod talis motus percipiatur ab intellectu, non a virtute phantastica. Ad aliud notent dicit, quod aliquis sensus poterit respicere speciem actus sentiendi, & speciem illam retinere transiente actus; & per consequens per illam potest habere actum post tempus, & ita recordari. Et cum obijerit actus ipsi supreme potentie sensitivæ potest concedi quod recordatio actus ipsi non competit alicui sensui, sicut nec sensui illi competit recordatio proprii actus; ut accipitur ab Augusti. *de lib. arbit. Sed tamen* hoc

hoc competit superiori, respectu actus intellectus sensitivi. Aliter potest dici secundum quod Philosophus videtur sentire. *de anima, in 2. q. 2. q. 2.* quod videtur aliquo modo sentire se videre, quia visio est aliquo modo colorata: & ita potest concedi, quod insano supremo sensitivo continetur quodammodo sub objecto. Supreme memorativum. Et si arguatur, reflexionem illius sensitiva supra se, non magis concludit hinc, quasi concludat contra Aristotelem, de visu percipiente visorem. Ad ultimum licet probabiliter possent adus brutorum salvari, non ponendo memorativam proprie in eis; sed solam imaginativam cognitivam objecti, quod est præteritum, licet non ut præteritum; tamen ea, quæ videmus in actus brutorum, facilius salvantur ponendo in eis memoriam.

De secundo articulo principali videtur Aristoteles, quando dicit in illo libro ex quibus concluditur memoria in parte intellectiva: dicit enim. *Quorundam intelligibilium memorantur, ut quod sciam quæ sui habet tres aequales duos res. Sc. hic quidem, qui didicit, & sic speculatur.* Respondetur secundum eum ibidem, quod nec motus intelligibilium non est sine phantasmate. Contra, non potest hoc negandum esse in memoria, sicut non negatur in religere in intellectu. Et tamen secundum ipsam ibidem intelligibilium hinc phantasmate. Aliter respondetur, quod intelligibilium memorantur per accidens; unde dicit ibi loquens de illis, *Quare insule, testur scilicet partem intellectus a secundum accidens, & est, in sole memoria.* Et Damascenus non potest. *In intelligibilium, sicut didicit, tunc memorantur, substantia autem ipsarum memorantur non habentur.* Contra, quæcumque virtus cognoscit actum, ut est objectum, illud modo cognoscit objectum; sed hoc obijerunt, ut est objectum habere, ut, ut et verum demonstratur, vel sciam, potest intelligit solus cognoscere, ita quod nullus sensus potest cognoscere illam actum, ut speculatur huius triangulum habere tres, & similia.

Præterea, Aristoteles concedit ibi, quod remissivitas soli homini inest, & hoc vult Avic. ubi prius c. 3. quia ibi est sola syllogizatio. Et hoc arguit dupliciter. Primo, quia cognitio propria ipsi homini, videtur esse ipsius intellectus. Secundo efficacius, quia cognitio per discursum syllogisticum pertinet ad solam intellectum; huiusmodi est cognitio remissivitas: nam remissivitas discursus a quibusdam motis ad illud, quod aliquoties desicere: cuius vult recuperare recordationem: & licet non sit syllogizatio, quia tempore est expressivus ad conclusionem, proceditur enim ibi a contrariis, vel a similibus, vel quibuscumque habentibus ordinem, aliquem in sententia, ad illud quod querimus; tamen nec talis collatio potest competere virtuti sensitivæ, ut videtur: illam autem, virtuti competit discursus, & eorum terminum discursum; recordatio autem servatur illi discursum; ergo, &c.

Contra istam rationem obijcit. Primo, quia Actus, quos quodammodo remissivitas, quodammodo, propter diversitatem organæ est remissivitas attribuitur parti sensitivæ.

Præterea, quod remissivitas sit impossibilis adducitur argumentum, quod recitat Thomæsius. 1. *Poster.* de servo fugitivo, per quod probatur, quod impossibile sit aliquid addiscere: quia aut illud iure prius scitum, & ita non addiscitur: aut non, & si occurrit intellectui, nescit illud esse, quod requirit. Hoc quidem argumentum ibi non habet evidentiam, quia quidquid necessario infertur ex præmissis necessarius: ex hoc ipso scitur, nec oportet, quod sciam illud, quod quasi scire, nisi in generali, quia quasi scire quidquid potest inferre ex illis notis. Sed in proposito habet difficultatem: arguit enim sic, ut ille perfecte oblitus est eas, quod est A, aut non sic, si per remissivitatem potest redire ad memoriam ejus, nescit illud esse, cuius recordationem quaesivit, & per consequens non recordassetur, quia remissivitas recordatur alicuius de novo; ut patet memorati, & post tempore intermedium oblitus: si non est perfecte oblitus A, ergo non potest remissive A. Confirmatur peritum in eundem per Avic. *inbrutus* c. 8. desiderium recordandi in particulari, nullum habito inest: si enim non memorat, memorari non desiderat. Similiter Aristoteles in *10* videtur ponere memoriam pertinentem ad virtutemphantasticam, cuius inquit Avic. *scilicet*, parvis animæ memoria sit, manifestum est, quando; et cuius phantasia est, illi illi etiam memoria est, & Damascen. ubi prius. *Memoria est imaginatio de rebus a sensu secundum altum.*

Ad intellectum illarum auctoritatum dico, sicut prius dictum est, quod actus recordandi habet duplex obiectum, scilicet proximum, & remotum; præteritum autem quomodoque requiritur in utroque obiecto, ut obiectum est, quandoque in altero tantum; sensus autem, quia non cognoscit obiectum suum, nisi secundum aliam quam distinctionem; quam habet dum sentitur, iuxta illud. 7. *Metaph. Abentibus sensibilibus a sensu, non est palam, utrum sint a non*: ideo non potest habere recordationem actus sui, ut præteriti, qui etiam habet obiectum sensati, ut præteriti: quia ut tantummodo sic habentis, sicut sentiebatur, dum mansit actus sentiendi: intellectus autem non requirit præteritionem in utroque obiecto, sed tantum in proximo, quia enim actus ejus potest esse alicuius, ut est necessarium, sicut speculandi triangulum habere tres. Ideo actus recordandi illum actum speculandi, potest habere obiectum remotum non ut præteritum, sed ut semper uniformiter se habens: quantum ergo ad istam conditionem respicere obiectum præteritum, tam scilicet remotum, quam propinquum, ita quod utrumque cognoscatur præcise, & necessario ut præteritum, memoria est necessario sensitiva: non adtem necessario intellectiva; sed sic potest esse ejus, ut statim dicetur in solutione.

Ad aliud dico, quod memoria in parte sensitiva est sufficiens ad operandum sine intellectu, ut patet in brutis: sed e converso memoria intellectiva non sufficit ad operandum sine memoria sensitiva, sicut nos possumus sine phantasia intelligere, ideo non diceret Aristot. hominem bene & male memorativum, quia intellectus ejus bene

ne vel male conservet speciem (a) alienius præintellecti: sed quia memoria eius sensitiva, que concurret cum intellectiva, etiam ad recordationem intellectivam esse bene, vel male rememora; forte quia memoria intellectiva quancunque semper conservet speciem; sed non potest in suum actum, quia species sensibilis deleta est a memoria sensitiva, sine qua illa non sufficit ad operandum.

Hoc probatur primo, quia receptum videtur esse in recipiente per modum recipientis: & per consequens cum intellectus sit virtus immaterialis; & immutabilis ab his rationibus corporalibus, videtur, quod species ejus maneat indelebilis, proster hoc enim Aristot. tantum assignat habilitatem in teclis in memoria sensitiva, quia cognoscitur sic, vel sic pariter, & movetur. Probatur idem secundo, quia quando alicuius remissivitas, oportet quod habeat aliquid apud se manens, per quod illud esse sciat, cuius prius meminit, & post oblitus est, ut argumentum procedit de servo fugitivo: istud autem manens non potest poni in parte sensitiva, quia illud est deletum, saltem non remanet perfecte, nec si facientes ad actum recordandi: ergo probabile est, quod illud sit species in intellectu manens perfecte: & sic recuperata specie in memoria sensitiva, que aliquoties dicitur: per collationem ad speciem intelligibilem manentem; cognoscitur illud obiectum recordatum, esse illud, quod fuit prius memoratibere motum: sic igitur quantum ad primitatem, vel radicem, seu sufficientiam ex se ad actum, non solus eternotia in parte intellectiva; sed in sensitiva etiam in nobis.

Dico ergo quantum ad istum articulum, quod in intellectiva est memoria, & actus recordandi proprie dicitur. Superius enim, quod intellectus non tantum cognoscit universalia, quod quidem verum est de intellectione abstractiva, de qua loquitur Philosophus, quia sola illa est scientia,) Led etiam intuitive cognoscit illa que sensus cognoscit: quia perfectior, & superior cognitio est in eodem; cognoscit illud quod interior: & etiam quod cognoscit sensationes: & utrumque probatur per hoc quod cognoscit propositiones continenter veras, & ex eis syllogizat, formare autem propositiones; & syllogizare proprium est intellectus: illarum autem veritas est de objectis, ut intuitiva cognitis, sub ratione scilicet existentie; sub qua cognoscitur a sensu,) sequitur quod in intellectu possunt inveniri omnes conditiones prius dicte pertinentes ad recordari: percipere enim potest tempus, & habere actum potest tempus, & sic de cæteris; & potest breviter recordari cum enuncie obiecti, cuius potest memoria sensitiva recordari, quia potest illum actum, qui est proximum obiectum intuitiva cognoscere quando est, & ita recordari posse quantumvis. Potest etiam recordari multarum obiectorum proximum, quorum non potest sensitiva recordari, utpote omni intelligentis, & volitionis præterita. Quod enim talium recordetur homo, probatur, quia alias non posset perire de malis volitionibus.

nec præteritum intellectum ut præteritum conferre ad futuram, nec per consequens ex eo quod ista speculatus est ordinat esse ad speculandum alia sequentia ex istis: & breviter omnia destruantur; si intellectuum & voluntatum præteritarum non recordatur. Itaque autem non potest aliquid sensus recordari, quia non cadant sub objecto aliquo sensus; ergo illa recordatio est propria intellectui; & hoc ratione objecti proximi.

Est etiam alia proposita non solum ratione objecti proximi; sed remota; ut recordatio, que tendit in necessarium; ut necessarium, ut in objectum remotum, cuiusmodi est recordatio habens pro objecto remoto triangulum habere tres: nam objectum proximum recordationis, scilicet actus tendens in tale objectum, non potest esse nisi actus patris intellectiva. Sic ergo patet quod aliqua recordatio est propria intellectui ex ratione utriusque objecti, actus scilicet tam proximi, quam remoti: aliquæ etiam ratione objecti proximi est ita propria, quod non potest competere sensui; aliqua ex ratione objecti proximi competit intellectui, tamen potest competere sensui; ut potest intellectus intuitive intellexit non videre album; & potest intellectus recordatur ut vidisse album: hoc quidem objectum proximum, & remotum potest esse objectum recordationis; non solum sensitivæ, sed etiam potest esse objectum recordationis intellectivæ; & est quandoque fit collatio ex tali recordatione per discursum ad aliud syllogisticè concludendum; Aliquis tamen sensitivæ, utpote supereine, sensatio præterita non potest esse objectum proximum; nisi tantum recordationis intellectivæ, (ut etiam est in articulo præcedenti). Nulla tamen recordatio pertinet ad intellectum, in quantum est esse esse abstractivè intelligenti. Nulla etiam ex hoc quod pertinet ad intellectum, requirit duplicem præteritionem, scilicet in utroque objecto. Nulla etiam pertinet ad intellectum tanquam primariè, & radiantiè, ut si scientiam ad recordandum; & propter has tres conditiones vel aliquam earum intelligendæ sunt, vel exponendæ omnes auctoritates Aristotelis, & aliorum negantium in parte intellectivæ memoriam. Quando enim objicitur contra secundam rationem in illo articulo, que procedit ex actu reminiscendi, per hoc, quod Philosophus ponit reminiscitivos, & non reminiscitivos ex dispositione organi; patet ex dictis, & specialiter ex tertia conditione, si verum est quod supra. Ad illud de servo fugitivo est solum, & explicatum est satis supra. Ad illud de servo fugitivo est solum, & sensitiva aliquoties per collationem quantum, vel solum aliorum speculatum similitum recuperatur perfectè; tunc enim sicut illud nunc recordatum esse illud quod prius, vel post tunc recordatum, & post oblitum, per speciem quiescentem in intellectu, sicut si species Petri viii quiescit in virtute phantastica, licet nunquam utar illa, postea tamen occurrere Deo visui, ita in cognoscio ipsum esse Petrum per collationem ad hanc noticiam intrinsecam, secundam quod docet August. *De Trinitate* cap. 6. Si autem nihil poneretur remanere in tali oblivione per collationem, sed quod potest sciri illud esse, quod remanere quærebatur, non

videtur quod in servo possit sciri illud esse, magis quam de servo fugitivo ignoro. Ad aliud, quod ponitur hanc phantazie, sicut non haberet ex hoc, nisi quod memoria sensitiva; quod enim dicitur illam fit alia, que est similitudo intellectus in illo servo, patet; ubi dicitur similitudo; sus-tentum, cuius habitum dicitur esse in notitia, scientiam pro intellectu, sensum pro phantasia, cuius prius dicitur habitum esse habitum. Ita tamen auctoritas quæretur ex hoc dicitur, si poterit memoria sensitiva, distincta potentia, sed non est ad propositum hic de hoc diligere. Quod adducitur de Dam. *Substantia essentia memoria non habetur*, verum est ut objectum præteritarum; & sic non est recordatio solum, que requiritur ad rem præteritionem. *Quædam alia sunt memora*

Ad questionem ergo patet quod cum in anima coniuncta sit aliqua memoria intellectiva, illa remanet enim in anima separata; & per consequens notitia habitus in omnia illorum, que utique ad separatum in ea manerunt, & per consequens potest uti illis remanentibus ad istam memoriam, sicut potest uti coniunctis; quia sicut dicitur in præcedenti q. 9. omnes factus intellectuales, & operationes consequentes, que potentia haberi a conjuncta, poterunt haberi a separata; memoria autem sensitiva (loquendo de totali potentia) non manet in anima separata, sicut nec aliqua potentia sensitiva; *Dei autem totalis*, que est anima sit illud, quod est forma de potentia intellectiva; tamen potentia sensitiva formaliter inest illi formam quandam totius compositi ex corpore & mente, & animæ perfectione proportionaliter ad partem correspondentem tali toti; & per consequens cum recordati sensitiva, sit totius, illud non potest compositum animæ separata. Breviter ergo omnium eorum, quorum recordatio conjuncta, potest recordari separata, quia quod omnium que sunt memoria sensitiva, totum sit intellectiva, propter cognitionem intensionem concomitantem omnem perfectam sensitivam perceptam; sed non omni recordatione potest recordari separata, que potest esse conjuncta. Si objicitur, sola species in memoria intellectiva non subsistentia in anima conjuncta ad recordandum esse alia, in memoria sensitiva; ut est dictum in secundo articulo: ergo nec modo sufficit, quia non est modo perfectior quam prius. Respondetur est in præcedenti questione in simili, quia nec modo possunt uti specie intelligibili sine phantasmate; tunc autem phantasma non propter novam perfectionem, sed quia non est ibi illi modo illam presentiam in operando, qui nunc est.

Ad Argumenta principalia. Ad primum concedo in homine esse memoriam sensitivam; sed ex hoc non sequitur, quod nulla sit in eo intellectiva; non enim debet negari superiori cognitive quod est perfectioris in inferiori unde si Deus potest habere animam post tempus, nec haberet animam æquam antequam in exterioribus, potest recordari & sic fit Scriptura conedic suam recordari. In Tarentis, *Recordare Dominus quid acciderit nobis*: in quantum scilicet illi actus, qui in se non est post tempus, consideratur, ut coexistens priori temporis; &

nunc isti, & sic quasi post tempus. Angeli autem qui non omnes intellectiones habent perpetuas, possunt absolute recordari. Fatuum est enim dicere, quod Lucifer non recordatur se peccasse, & Fatuum est Angeli recordari tales actus intellectuales habitiles, et boni exteriores circa corpus. Ad secundum, illa auctoritas loquitur de intellectu, ut habet intellectionem scientiam, quales est sola scientia abstractiva, & tamen sic non est practica ex natura intellectus, quia in illa intellectione abstractiva potest intelligi singulari, sicut non modo a nobis. De hoc alibi. (a) Si obiectus, potentia non cognoscens ingulata, ut singulari, non recordatur, quia recordans cognoscit aliquid, ut hic & nunc, quod est proprium singulari. Respondendo, existentia a, qualis primo convenit naturae, unde haec natura non est existens formaliter, quia haec: e per naturam, & illam autem naturam, ut existentem tantum cognoscit intellectus, (b) & illa cognitio existentis, ut existentis, sufficit ad hoc, quod ejus possit esse recordatio. Cum ergo dicitur potentia recordari, cognoscit hoc ut hoc, nego. Tu prebas, cognoscit aliquid ut hic, & nunc. Si intellectus intelligas per nunc existens, & per hic in se praesens, non modo quod cognoscit aliquid ut in se praesentialiter existens, & sic alibi, hic & nunc. In propria singulari, ita quod non possit esse natura, non ut singulariter: licet enim non sit aliquid, nihilquod est in singulari, si singularitate intrinseca, vel aliena, tamen non includunt in se ipsam rationem, sicutum quomodo illa inveniunt. Ad tertium dicitur uno modo, quod Beati recordatur peccata commissa, non tamen est visus ad penam: sed gaudet de misericordia divina remissione, & de de liberis ratione a peccato, & prodat hoc per illud Plati *Miser cordiam Domini*. Vbi Greg. *Quando in aeternum misericordiam Domini cantant, qui misericordiam non meminerunt.* Contra, licet hoc quod est Deum remissibile peccatum Petro, includat Petrum peccasse, tamen ista sunt simpliciter distincta intelligibilia, nec secundum includit primum in esse, (patet quando Petrus peccavit, nec (e) per consequens in intelligi: ergo possibile est intellectionem Petri ferre in se peccatum absque hoc quod consideret Deum remissibile illa peccata. Et quamquam contendat quod nunquam fit unus actus sine alio in Petro, tamen saltem sunt duo objecta, & distincta intellectiones, & etiam intellectio ejus, quod est, Petrum peccasse, est prior natura. Quare ergo haec recordationem, quae te peccasse recordatur, quia actus voluntatis sequitur? aut velle, sive complacet, aut nolle, sive displicere: aut nullus, nec placet, nec displicet. Si primum, petrus malus est, quia complacet in peccato, quod commisit, si secundum, miser est, quia nollit emendari, quod scitae eventum, quod causat tristitiam, per Aug. de civit. 14. cap. 15. *Tristitia est ex illis rebus, quae nobis volentibus acciderunt.* Si neque hic, neque sic, ite-

a. In tentio dist. 1. in 24 dist. 24. b. & quod. 18. q. circa secundum Per. & istam. c. Speculare diligenter hoc difficile cognitum.

iterum malus. Si enim viator non potest completa deliberatione recordari peccatum suum commissum, quod dicitur, vel displicere, alioquin peccat minus committendo, quanto magis ad hoc teneatur beatus? Ratio enim communis magis ligat Beatum, quam viatorem, quae est periticia Dei detestatio, quae semper in palliat odendum illud, quod est contra Deum, quando actu cognoscitur, vel cogitatur. Quod autem adducitur de Psalmo & ex hoc arguitur, *miser cordiam non canis, qui miseria non meminit.* Respondeo, in universalis meminit miseriam, sed non in particulari, quia sicut jam se esse Beatum. Dico tamen, quod possibile est totaliter deleri a memoria Beati peccatum, quod ipse commisit: nec in hoc derogatur Beato, immo videtur pertinere ad beatitudinem accidentalem ejus. Si enim innocens gauderet de innocentia specialia gaudio, ut raptum est supra dist. 1. licet ille non possit gaudere de innocentia, quia tunc esset ejus saluum gaudium: tamen potest innocentia de eius memoria deleri, ut de illa non habeat aliquam materiam tristitia. Potest etiam Deus stante memoria habituali peccati committi praeservare Beatum, ne unquam exeat in actum considerandi se illum commississe, & hoc iterum sufficeret ad excludendum occasionem proximam tristitia, si nec non remota. Nec privatio talis notitiae habitualis vel actualis faceret eum in aliquo imperfectum: quia secundum Philosophum, quorundam oblivisci, ut turpium, melius est quam remissio, quod maxime verum est loquendo de illo, qui turpe commisit, cui parale est remissio, & Scriptura dicit, Deum oblivisci peccatorum, & ea esse recta, quod licet oporteat exponere propter infinitatem intellectionis divinae, quam nullum cognoscibile potivum, vel privativum potest subterfugere, tamen quod realiter fit abscondita, vel obliata illis, qui commiserunt, nullum inconveniens est. Si hoc non placet, quia semper remanebit in eis memoria habitualis peccatorum, & quandoque exhibent in actualem recordationem tunc ad evitandum tristitiam, dicendum est, vel esse Beatus suspendat casualitatem illam, quam recordatio nata est habere respectu tristitia: & hoc quidem possibile est, sicut suspendit naturalem actionem ignis respectu proterum in camino: sed tunc erit miraculum quoties recordatur, quod non tristitiam, vel si fugiat miraculum, oportet dicere, quod causa naturalis potest impediri per contrarium excellens, non causet effectum, & maxime quando contrarium totaliter replet capacitate passi. Ita in proposito, gaudium de objecto beatifico replet totaliter capacitate Beati, & ideo non est capax tristitia, quae nata esset consequi illam recordationem. Vincit enim illud obiectum in causando gaudium, virtutem illius recordationis in causando tristitiam, quia secundum Aristot. 7. *Ethica* delectatio vehementer excludit quancunque tristitiam, non solum contrarium, sed etiam contragentem.

Contra, habet *nolle* respectu illius recordati: ergo non habet quidem vult: igitur non est Beatus; ex 13 de Trinitate. 5. Respondeo, Beatus habet quidquid vult de praesenti, vel de futuro, de praeterito autem quidquid vult: hoc est, velle non vult, non

habet: nec hoc arguit, misericordiam: quia impossibile est peccatorem nonnulli. Respondo sic multo magis: non enim, magis si non minus, cognitur operatio (scilicet) subditissima in suis motibus, quam si non minus, si non magis, quod est illius. Q. U. A. S. T. I. O. I. V. de libidine bonipna.

Questio Beati Gregorii de orationibus, quae profertur: quae est? Quod non sit, est Abrahami testimonium. Et Isaias: *ignotus est nomen eius*. Ibi dicitur: quod motus mensurae, immo Sancti, quod agitur, vivit. Et Hieronimus: *libi. Q. I. de originali peccato*. Præterea, Deus solus novit secreta cordis: oratio mentalis, quae incipit ad Deum accipi, est huiusmodi: ergo &c. Præterea, si non oportet esse novit, nisi ad hoc, ut erant, pro nobis: sed consequens est: inobediens, quia non sunt in statu mentis: ergo non possunt orare, quia in oratione per se consistit meritum. Contra hoc est unius textus, quem tangit Hieronimus in epistola ad Vigilantium. *mentes mentibus*.

Merita sunt videnda. Primum, si Beatus sacralis cognitione novit orationes nostras. Secundo, si cognitione supernaturali. Tertio, si cognoscens pro nobis orat. De primo est tatum in solutione 2. q. 85. in distinctione. Qualiter anima separata potest acquirere notitiam non solum abstractivam, sed etiam intuitivam, non solum sensibilibus, sed potest conjungi: sed etiam quatuor modis intelligibilem proportionatorum, & proportionalem perfectionum: proportionatorum autem est huiusmodi quod intelligibile creatum: ergo orationem, si vere vocalem, quam & conjungi potest nosse per sensus corporales, si vere mentalem, quae tunc erit pronuntiata, potest tunc intelligere nosse: si tamen immemorata, distans, non impeditur de qua dicitur quod est *quasi libi secundum*. Nec valet quod intellectus actum suum proprium habet occultum cuiusque creaturae: & ad hunc voluntatis ratione occultum, quia hoc fuit intentio creaturae: & per consequens nihil potest ista nosse, nisi quod est in motibus creaturae, & tale est solus Deus, qui illatur. Hæc non concludit, quia manifestum est quod omnino actum voluntatis potest intellectus meus nosse: sed intellectus alius perfectior creatas potest in illud obiectum, in quod potest intellectus meus, si non impeditur defectu, nihil uti quod ad alia intelligibilia: nec deus est proportionalem perfectionem. Intellectus autem separatus aique perfectior est sicut intellectus coniunctus, vel perfectior: & non determinatur ex aliquo ordine ad nos cognoscendum operationes alterius intellectus, vel voluntatis, nec presentia requiritur necessario deinde, quia potest esse sine illis: aliquid enim Angelus nullus potest habere presentiam deus in respectu alterius a se, cum nulli illatur, & quis hoc respicitur creaturae. Quod ergo dicitur, talem operationem esse ineffabilem, Respondens, rationes est ibi abstracta quam operatio est in intellectu alius separatus, potest etiam in intellectu: nec valet, hoc est incipit inherendum, vel quod plus est, idem in extendendo: ergo nihil cognoscit illud operationem, nisi per illam: immo ratio videtur prætereundum ad hoc quod quoniam extrinsecus vel magis potest

sive cognoscit ab intellectu separato, quam spiritualia intrinsecus: quod non est verum, immo magis proportionatum est obiectum intellectus separato essentia rei intelligibilis, vel operatio intrinsecus, quam aliquid sensibile: quia intellectus purus, tamen intelligibile est magis proportionatum intelligibili, dum tamen sit finitum. Si obiectus intellectus separatus, & intellectus coniunctus habent idem obiectum primum: sub obiecto autem primo intellectu est conjunctus non cognoscitur operatio: ergo nec sub obiecto intellectus separatus. Respondens, dicitur est alibi, quod generaliter est obiectum primum intellectus, ut est talis potentia quam obiectum primum motivum est pro statu isto: & sub obiecto primo modo accepto, continetur quodlibet ens creatum, non autem sub obiecto secundo modo. Et ratio est, quia nunc determinate movetur a sensibilibus, vel ab his, quae subalternantur ab his, quod generaliter ordinem immediatum ad naturalium virtutem, quæ tunc non erit. Primo ergo modo accipiendo obiectum primum, maior est vera: & minor falsa: secundum obiectum minor vera, maior falsa.

De secundo articulo dico: quod non est necesse ex ratione beatitudinis, quod Beatus videat orationes nostras, neque regulariter, siue universales, siue verbales, quia non est aliquid quasi necessarii sequela beatitudinis. Neque quod reveletur, quia neque talis revelatio necessario sequitur beatitudinem, beatitudo enim intellectus in obiectis creatis non transcendit quidditatem, seu illa quorum essentia visa est necessarii ratio videndi: tamen quia conjungitur est Beatus esse, credendum Deum in procurando salutem electi, eo modo quo hoc, si potest competere, & ad istud requiritur sibi revelari operationes nostras specialiter, quia sibi offerunt, quia illa specialiter inhiungitur mentis ejus, tanquam mediatoris perducens ad salutem, quæ petitur, ideo probabile est, quod Deus Beatis revelat de orationibus sibi, vel Deo in nomine ejus oblati. (e)

De tertio articulo videtur dubium, quia si revelatur eis talem posse per nos saltem, aut aliquid pertinentis ad salutem, aut videtur Deum talem velle salvari. Aut velle. Aut non velle. Si velle, ergo scilicet, quod salvabitur, frustra ergo orant. Si nolle, non orantur per aliquo nostro ipsi Deo: Si non velle, sciunt quod non vult: ergo frustra orant. Respondens, beatum orare pro aliquo potest intelligi, vel oratione habituali, vel actuali, & loquitur hoc tantum de oratione mentali, quæ est desiderium oblatum Deo ex intentione, ut ab ipso habeatur operatio. Si de habituali, illa est perpetua, & generalis pro omnibus electis, sed de illa non est difficultas. Si de actuali, istam habet (et) aliquid Sanctus, specialiter quando sibi revelat aliquidem ipsi actu invocare: quia rationabile est, ut vellet merita sibi videri ad salutem, sui Deum specialiter invocet sibi per illa merita subvenire. Illa autem oratio

Vide sup. diff. 100. & in 3. diff. 3. v. sol. primam principalem.
De Speculatione singulari. & Arg. contrarie, & diff. 1.
 doctrina subtilissima.

non repugnat beatitudini, quia bene potest aliquis perfectionem suam ad eam adeptus, velle ut per suam meritam, per que ad illam perfectionem attingit, alius per suam orationem attingat ita ut sua merita non sibi solum sint propria sed alii de beneficio Dei acceptantis valeant: sicut potest aliquis summum gradum adeptus in cura Regis per aliqua obsequia velle orare pro illis; non ut per orationem huiusmodi ad maiorem gradum amicitie attingat; sed ut meritis, per que attingit ad talem gradum, alius ad huiusmodi merita recurrentibus succurrat. Et hoc supposita liberalitate Regis acceptantis illa, non tantum pro illo, sed pro aliis ex liberalitate sua, quia pro minori bono retribuit, non tantum majus bonum, sed etiam plura bona; dum tamen per novum actum voluntatis plures illud bonum sibi applicent, & faciant quantum suum. Cum igitur arguis: Beatus autem videt Deum, velle & aut nolle, Respondeo, nullum membrum oportet dare de non de salute finali illius, qui orat; sed nec de exauditione illius orationis, quam nunc offert, non enim sequitur, Deus revelat Petro Joannem tunc petere A, per merita Petri; ergo revelat Petro Joannem salvandum, vel non salvandum. Nec etiam sequitur; ergo si sibi revelat Joannem exaudiendum; vel non exaudiendum in ista petitione: tamen illo quod revelaretur sibi istum exaudiendum, vel non exaudiendum in ista petitione: non sequitur; ergo frustra orat: quia sicut Deus vult illum salvare & exaudire; ita vult per determinata media, utpote per orationem talis Beati ipsam consequi. Si autem revelat Petro determinate quod Deus nolle illam orationem exaudire; Petrus non esset sibi mediator in orando. Si vero non revelat sibi quod velle, nec quod nolle. Petrus orat expectans, ut orationem suam consequatur determinata revelatio exauditionis, vel saltem determinatus effectus exauditionis, quantum ad ipsam pertinet.

Ad argumenta principalia. Ad primum dico, quod Abraham pro tempore, pro quo intelligitur illud Isaac, fuit in limbo, & per consequens non B. arat: & ideo nescivit filios suos Iudeos habitantes in terra Israel, quia nec notitia naturali intuitiva, que impeditur per immoderatam distantiam, sicut est dictum *is. 2. quæst.* nec notitia revelatarum specialis, quia non habuit illam visionem in verbo, quam concomitatur regulariter talis revelatio. Non ergo concludit de Beatis, quibus in verbo, regulariter revelantur, que a Deo spectant, vel tanquam beatitudinem eorum augens, vel tanquam pertinens ad causalitatem eorum, respectu beatitudinis aliorum. Ad secundum dico, quod nihil est in mente, operatio scilicet quæcunque intellectus, vel voluntas, vel quæcunque proprietates, vel conditio realis hujus, vel illius, quin totum ita pateat Angelo proportionaliter presenti non impedito, vel anime non impeditæ proportionaliter presenti, sicut anime conjunctæ appareat albedo præsens per sensus. Illud ergo dictum, quod solus Deus novit abscondita cordium, verum est universaliter & ex propria perfectione; ita quod impossibile est, quod per aliquod impediens sibi lateat. Novit etiam, ut iudex universalis omnium

hujus talium occurrentium illo modo, quo nec Angeli boni, nec mali nec anime separata noverant, immo de ratione Beati multos tales motus, non noverant propter defectum perceptivæ debite; mali autem multa talia etiam præsentia proportionaliter non noverant, Deo impeditæ, propter ejus impedimentum non possunt multa, que tamen non impedita naturaliter possent. Ad tertium dico, quod oratio nostra nunc supposita habet effectum. Unum, quia meritoria orant, immo opus valde meritorium. Alium, quia ex hoc, quod specialiter dirigitur pro alio, meritoria est illi, pro quo offertur. & primo modo Beati non habent orationem, sed secundo modo. Nec est inconveniens aliquem, qui jam est in termino, quo ad id, per orationem reverentia; sicut videmus in politicis ubi, ex illud quod vult, dare, vult tamen per intercessionem alienus dare, alius qui non esset dignus statim exaudiri; & maxime vult, si alius apud eum maxime acceptus intercedat, qui tamen acceptus nullum gradum ultraiorem amicitie sibi meretur. Alius possit sibi breviter, & quam redit in idem; quod sicut impetrat Beatus alius non sibi, ita causat meritum alius, & non sibi. Oportet enim sua est dispositio de congruo, ut propter eam Deus conceat illud quod impetrat illi, cui petit, & ista est meritum non illius pro se, sed pro illo, cui redditur, quod huic merito, quasi pro primo proximo correspondet.

DISTINCTIO XLVI.

Sequitur hic de valde malis, quia in hac distinctione agitur de justitia Dei, & misericordia concurrentibus in punitione malorum, Ideo quarantur quatuor. Primo. Utrum in Deo sit justitia? Secundo, Utrum in Deo sit misericordia? Tertio, An in Deo distinguatur justitia, & misericordia? Quarto, An in punitione malorum concurrat ex parte Dei punientis justitia cum misericordia?

QUESTIO PRIMA.

Utrum in Deo sit justitia?

Ad primum arguitur quod non ex 5. *Et. c. 11.* Domini ad servandum nulla est justitia, quia nulla est æqualitas; ergo merito fortius nec Dei ad eorum, vel e converso, cum potissime ille dominus possit dicere lexto illud 1. ad Corinth. 4. *Quid habes, quod non accepisti a me?* Præterea 10. *Et. hic.* inconveniens est laudare substantias separatas ex operatione victitum, sicut deducit de justitia specialiter. Et confirmatur per simile, quia non est in Deo temeritas ergo nec pari ratione justitia.

Præterea justitia inclinat ad reddendum debitum, Deus nullus est debitor: ergo. Oppositum in *Psal. 47.* *Justitia plena est decora tua.* Hic primo videndum est de justitia definitione. Rationem generalissimam justitiæ ponit Arist. de veritate cap. 11. quod *justitia est rectitudo voluntatis propter se servata.* Hæc ratio specialiter